

ESTIU DEL 2002

UNA MIRADA, DE BELL NOU, A GUATEMALA

Juan Rodríguez Recio

**Coord. Proj. Ensenyants Solidaris/ STEI-i
Prof. de Cicle Form. Sup. A i F. Col. S.J.O.**

Una vegada més, durant els mesos de juliol i agost, les organitzacions, Ensenyants Solidaris i STEI-i han realitzat a Centreamèrica diferents projectes de cooperació amb el suport de la Direcció General de Cooperació del Govern Balear, en l'àrea de la capacitat de docents.

Un any més, i en van vuit, professores i professors de les Illes Balears hem conviscut, après i intercanviat experiències amb docents de Guatemala, Hondures i El Salvador.

La iniciativa, que al principi va sorgir amb l'objectiu de cooperar dintre de l'àmbit que més coneixem: "L'educació", ha anat evolucionant amb l'experiència adquirida sobre el terreny; així ens hem adonat que som nosaltres els que també participam d'un procés de formació sobre altres realitats totalment diferents a les nostres.

És a causa d'aquest coneixement "in situ" que Ensenyants Solidaris i l'STEI-i varen decidir treballar més intensament en el camp de la solidaritat aportant les eines de les quals disposem; vàrem intentar convertir-nos en una veu que arribi al màxim d'escoles de les nostres Illes, per així, a través de l'educació, poder incidir en la transformació d'aquest model econòmic hegemònic basat en el desenvolupament d'uns pocs països a costa d'espremer el planeta i que genera desigualtats insostenibles.

Aquesta labor ha començat a donar els seus fruits: campanyes de sensibilització a les escoles, edició de material didàctic, exposicions fotogràfiques, projectes de coopera-

ció, capacitat de docents i sobretot el treball que realitzen les voluntàries i voluntaris que any rere any participen en els diferents projectes transmetent les seves experiències, idees i inquietuds en els centres educatius on treballen.

Durant els mesos de juliol i agost vint-i-cinc persones han aportat el seu esforç per mantenir un nexa d'unió entre els processos educatius del nostre món desenvolupat amb els d'uns països en els quals la paraula manca omple tots els àmbits. Si a tot això hi sumam el reconeixement que està tenint el nostre model de cooperació, tant a les Illes Balears

Nin mirant, a quin futur?

com a Guatemala, Hondures i El Salvador, ens anima cada vegada més a continuar en aquesta doble línia.

Per afavorir l'apropament als diferents camps d'actuació de les voluntàries i els voluntaris, de febrer a juny es realitzà un curs sobre Educació per al Desenvolupament.

Cadascuna de les companyes i els companys que han format part dels projectes ha viscut experiències diferents, segons el país, el tipus de projecte, els socis locals, les escoles, el clima,... però crec, com a coordinador de les activitats, que, a l'espera que ells facin les seves valoracions i aportacions, els objectius prevists s'han complert àmpliament, per la qual cosa vull agrair la col·laboració de totes les parts implicades.

En altres articles que publicarem en següents números de Pissarra, exposarem les dades d'assistència de docents, les escoles i els municipis en què es va treballar, les temàtiques tractades, així com altres dades quantitatives que serveixin per a una valoració objectiva dels èxits aconseguits.

En l'àmbit personal, la meua estada a Guatemala va coincidir amb diferents esdeveniments, que com cada any, fan difícil la coordinació de les activitats previstes amb anterioritat. Per molt que aquestes es planegin, sempre hi ha un element clau que és la convulsa situació social i política que marca el dia a dia.

Aquest any, l'enfrontament entre el magisteri i les autoritats educatives estava centrat en la implantació d'un sistema de professionalització, amb el qual es pretén que en 14 sessions de dos dies durant dos anys, s'aconsegueixi una diplomatura (a Centreamèrica el nivell del magisteri és equivalent al del batxillerat).

Durant la meua estada vaig coincidir amb la decisió del govern de l'FRG d'indemnitzar amb uns 500 euros milers de paramilitars PAC (patrolles d'auto-defensa civil). Sí, així com es llegeix, pagar a qui

va cometre milers d'assassinats per ordre de l'exèrcit durant el conflicte bèl·lic, pagar als victimaris, mentre que les víctimes, després de gairebé 10 anys d'haver signat els Acords de Pau, encara no han recobrat les seves terres, els seus morts, els seus estris, encara estan cercant una manera de subsistir i la majoria segueixen vivint en condicions infrahumanes.

També he coincidit amb la visita del Papa, fet que va donar lloc a una febre institucional, amb l'organització d'actes oficials tan ostentosos que resultaven grotescs davant la situació de penúria que viu el país.

Altres elements que em segueixen impressionant any rere anys són la indiscriminada desforestació, el progressiu deteriorament del medi ambient, les fugides de capitals, les fallides de bancs, la corrupció. Sense oblidar els assassinats i les amenaces a fiscals i a jutges, defensors de drets humans.

La impunitat amb la qual es realitzen tot tipus d'actuacions és el quefer quotidià d'aquest país que representa el reflex en carn viva dels processos de globalització econòmica sustentats per un neoliberalisme sense escrúpols, al qual només interessa l'obertura de mercats i per qui, cimeres i fòrums de Rio, Kyoto, Sao Paulo, Johannesburg són només paper banyat.

La situació social, econòmica i política a Centreamèrica, no deixa de ser diferent a la de molts països dels anomenats Tercer Món; el procés de globalització, en el sentit més negatiu de la paraula, és present en el quefer quotidià de milions de persones.

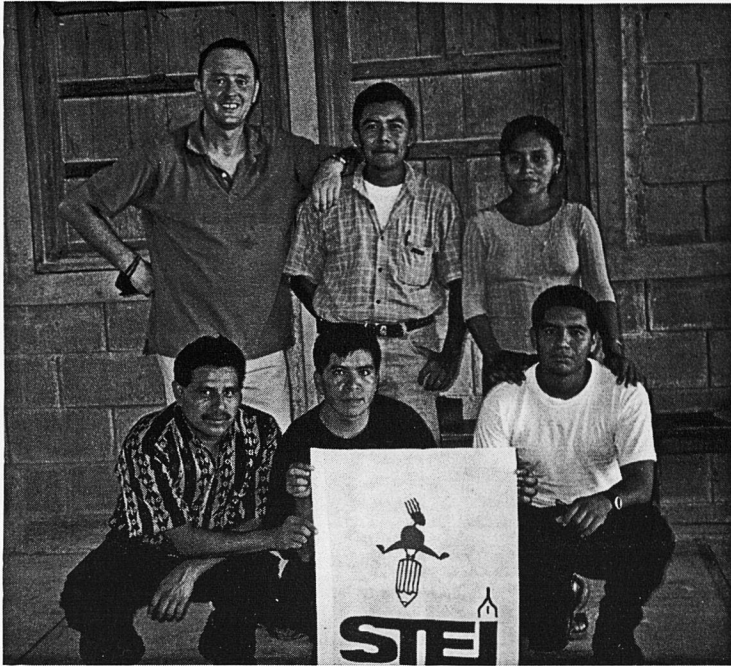
Quan l'estructura dels estats és feble i, com a conseqüència, els serveis públics són gairebé inexistent, els resultats de les privatitzacions són brutals; la societat queda dividida de tal manera que només una minoria de la població és capaç d'incorporar-se al procés del benestar, quedant la gran majoria fora de la possibilitat d'arribar a nivells mínims de subsistència.

La reproducció dels esquemes econòmics nord/sud dintre dels propis països subdesenvolupats crea conflictes socials de difícil solució, amb delinqüència juvenil, segrests, fam, marginació... que formen part d'un mapa social de molt difícil solució.

Aquest procés, amb poques diferències és el que s'està vivint a Guatemala, El Salvador i Hondures, països on Ensenyants Solidaris i l'STEI-i

Taller sobre Globalització i Drets Humans

Reunió amb l'associació de Mestres Ixcan, Guatemala

estan realitzant el treball de cooperació. Davant aquestes situacions el treball a realitzar no és fàcil, les autoritats educatives posen en algunes ocasions obstacles perquè sindicats, agrupacions magisterials o organitzacions populars creïn espais de reflexió i plantegin models alternatius a la privatització de les escoles i a les capacitacions metodològiques.

Treballar amb organitzacions com l'STEG, CONAVIGUA, SEFCA, AEN, ADHGUA, PDH a Guatemala; ANDES a El Salvador i COLPROSUMAH a Hondures, garanteix conviure amb persones compromeses amb la defensa dels drets d'una societat on les desigualtats són cada any més latents.

Aquestes són algunes coses que es viuen i aprenen amb tota la gent amb què es conviu en aquests projectes de cooperació.

Per a mi, conèixer una mica més la realitat d'un altre país, em permet reflexionar, assimilar i comprendre més sobre el meu propi país; puc observar en persona com empreses espanyoles com Unión FENOSA o Telefónica són el

reflex d'una política de globalització que tan sols té en compte els interessos econòmics immediats, oblidant el respecte al medi ambient i a l'ésser humà. Mentre que aquí aquestes mateixes empreses, fan anuncis televisius amb paisatges paradisiacs venent discursos mediamientalistes.

Per acabar, vull afegir que la col·laboració que mantenim amb diferents entitats dedicades a l'educació ha anat forjant amb el temps uns llaços d'unió que ens està permetent passar de la teoria a l'elaboració de propostes conjuntes en diferents àmbits com reformes educatives, propostes sobre professionalització dels docents, dissenys curriculars oberts i altres matèries com metodologies per a una educació bilingüe.

Postdata

Una salutació molt especial a les companyes de CONAVIGUA, als amics de l'STEG, i d'ADHGUA amb qui vaig compartir reunions i treball. De la seva lluita segueixc aprenent. Gràcies.

EL VIATGE DEL SEUS SOMNIS AL SEU ABAST AMB

SERRA NORD

NOUS CAMINS PER VIATJAR

C/ 31 de Desembre, 12 - 07004 PALMA BAL 078 MM

tel.- 20 46 00 - fax.- 20 44 50

PERQUÈ ELS OFERIM
ELS MILLORS VIATGES
ALS MILLORS PREUS!

AMB LA QUALITAT DE: **Tramuntana**